

A black and white photograph of a man in a dark suit and hat, seen from behind, standing on a balcony with ornate metal railings. He is looking out over a city street with buildings. The scene is framed by a dark doorway on the right and a window frame on the left.

D Ž E N T L M E N
V M O S K V E

AMOR TOWLES

*Jeden z najpredávanejších autorov
The New York Times*

DŽENTLMEN
V MOSKVE

**D Ž E N T L M E N
v M O S K V E**

AMOR TOWLES

TATRAN

Z anglického originálu Amor Towles: A gentlemen in Moscow,
ktorý vyšiel vo vydavateľstve Viking, an imprint Penguin Random House LLC,
New York, USA 2016,

preložila Jana Pernišová.

Vyšlo v roku 70. výročia Vydavateľstva TATRAN, Bratislava 2018

ako 5153. publikácia.

Vydanie I.

Prebal a väzbu navrhol Peter Zentko.

Zodpovedná redaktorka Katarína Jusková

Jazyková redaktorka Katarína Széherová

Technický redaktor Jaroslav Zdražil

Sadzba RS servis, Bratislava

Vytlačila CPI Moravia Books, Pohořelice.

www.slovtatran.sk

:: knihy pre **hodnotnejší** život

All rights reserved.

Copyright © 2016 by Cetology, Inc.

Translation © Jana Pernišová 2018

Slovak edition © Vydavateľstvo TATRAN 2018

ISBN 978-80-222-0913-7

Venujem Stokleymu a Esmé

MOSKVA r. 1922

Spomínam si

*Ako nás pešky navštívil
A chvíľu s nami pobudol
Stá melódia dravej pumy*

Kamže sa podel náš cieľ?

*Zodpoviem túto otázku
Ako mnohé, čo prišli pred ňou
Odvrátim zrak a ošúpem hrušku*

*Na dobrú noc sa ukloním
A vyklznem na terasu
Medzi prosté skvosty
Ďalšej jarnej nádhery*

Jedno však viem

*Neskryli ho jesenné listy na Petrovom námestí,
ani popol v popolniciach strateného Athenaea.
Nenájde sa v modrých pagodách čínskeho umenia.*

*Nie je v kapse pod Vronského sedlom,
ani v prvom verši tridsiateho sonetu,
či na červenej dvadsaťsedmičke...*

*Kamže sa podel? (verše 1 – 19)
Gróf Alexander Iljič Rostov, 1913*

21. jún 1922

ZASADANIE MIMORIADNEJ KOMISIE
LUDOVÉHO KOMISARIÁTU VNÚTRA VO VECI GRÓFA
ALEXANDRA ILJIČA ROSTOVA

Predsedajú: súdruhovia V. A. Ignatov,
M. S. Zakovskij, A. N. Kosarev

Štátny zástupca: A. J. Vyšinskij

Štátny zástupca Vyšinskij: Uvedte svoje meno.

Rostov: Gróf Alexander Iljič Rostov, nositeľ Radu
svätého Andreja, člen Jazdeckého klubu, dvorný
majster lovu.

Vyšinskij: Nechajte si svoje tituly, dnes už nikoho
nezaujímajú. Ste Alexander Rostov narodený
dvadsiateho štvrtého októbra 1889 v Petrohrade?

Rostov: Áno.

Vyšinskij: Prv než začneme, musím povedať, že som
ešte nikdy nevidel sako s toľkými gombíkmi.

Rostov: Ďakujem.

Vyšinskij: To nebola pochvala.

Rostov: V tom prípade žiadam zadostučinenie
v súboji.

(*Smiech.*)

Tajomník Ignatov: Ticho!

Vyšinskij: Kde momentálne bývate?

Rostov: V apartmáne tristosedemnášť v hoteli
Metropol v Moskve.

Vyšinskij: Odkedy sa tam zdržiavate?

Rostov: Od piateho septembra 1918. Skoro štyri roky.

Vyšinskij: A kde pracujete?

Rostov: Džentlmeni nepracujú.

Vyšinskij: Čo teda robíte celé dni?

Rostov: Jem, debatujem, čítam, premýšľam... nič zvláštne.

Vyšinskij: A píšete básne?

Rostov: Občas sa chytím pera.

Vyšinskij: (*zdvihne pamflet*) Ste autorom pomerne dlhej básne z roku 1913 s názvom *Kamže sa podel?*

Rostov: Vyzerá to tak.

Vyšinskij: Prečo ste ju napísali?

Rostov: Lebo si to vyžadovala. Náhodou som v to ráno sedel pri stole, tak som jej vyhovel.

Vyšinskij: Kde sa to stalo?

Rostov: V južnom salóniku v Záhaľke.

Vyšinskij: V Záhaľke?

Rostov: V rodinnom sídle Rostovovcov v Nižnom Novgorode.

Vyšinskij: Ach tak. Pravdaže. Veľmi výstižné. Ale vráťme sa k vašej básni. Keďže ste ju napísali v období útlaku po neúspešnej revolúcii v roku 1905, mnohí ju považovali za akúsi výzvu. Súhlasíte?

Rostov: Každá báseň je v podstate výzva.

Vyšinskij: (*skontroluje poznámky*) A na jar ďalšieho roku ste odcestovali do Paríža?

Rostov: Spomínam si na rozkvitnuté jablone, takže áno, bolo to na jar.

Vyšinskij: Konkrétne šestnásteho mája. Komisia dobre vie, prečo ste sa rozhodli opustiť krajinu, a má pochopenie pre vaše dôvody. Podstatné je, prečo ste sa v roku 1918 vrátili. Zaujíma nás, či ste prišli bojovať, a ak áno, tak za koho.

Rostov: Obávam sa, že vtedy som už navždy zložil zbrane.

Vyšinskij: Tak prečo ste sa vrátili?

Rostov: Chýbalo mi tunajšie podnebie.

(*Smiech.*)

Vyšinskij: Zdá sa, že si neuvedomujete vážnosť situácie a nepreukazujete tomuto zhromaždeniu náležitú úctu.

Rostov: Svojho času mi to vyčítala aj cárovná.

Ignatov: Súdruh Vyšinskij, ak smiem...

Vyšinskij: Nech sa páči, súdruh tajomník.

Ignatov: Súdruh Rostov, nepochybujem, že mnohých súdruhov prekvapuje, aký viete byť šarmantný, ale ja som nič iné nečakal. Dejiny dokazujú, že šarm je konečnou ambíciou záhaľčivej triedy. Prekvapuje ma len to, že autor spomínanej básne vedie taký bezúčelný život.

Rostov: Myslel som si, že zmysel života pozná len Boh.

Ignatov: Pravdaže. Iste vám to tak vyhovuje.

(*Zasadanie je prerušené na dvanásť minút.*)

Ignatov: Alexander Iljič Rostov, po zvážení vašej výpovede sme dospeli k záveru, že ten jasnozrivý duch, čo napísal báseň *Kamže sa podel?* definitívne podľahol nástrahám svojej triedy a ohrozuje ideály, ktoré kedysi zastával. Na základe tohto zistenia sme silno naklonení postaviť vás k múru. Mnohí vysokopostavení členovia strany vás však považujú za jedného z hrdinov predrevolučného obdobia. Komisia teda rozhodla, že sa môžete vrátiť do hotela, ktorý ste si tak oblúbili, no vedzte, že ak z neho ešte niekedy vyťahujete päty, na mieste vás zastrelia. Ďalší.

Dolu podpísaní

V. A. Ignatov

M. S. Zakovskij

A. N. Kosarev

Prvá část'

1922

Ambasádor

Dvadsiateho prvého júna 1992 o pol siedmej večer vyviedli grófa Alexandra Iljiča Rostova z Kremľa na Červené námestie. Vonku vládol príjemný večerný chlad. Gróf sa vystrel a zhlboka sa nadýchol ako plavec, čo sa práve vynoril z vody. Belasá obloha dávala vyniknúť pestrofarebnému Chrámu Vasilija Blaženého. Ružové, zelené a zlaté kupy sa trblietali, akoby náboženstvo slúžilo len na potechu Stvoriteľa. Dokonca aj mladé boľševičky, čo sa rozprávali pred štátnym obchodným domom, vyzerali slávnostne. Žeby sa vyobliekali na oslavu posledných jarných dní?

„Príjemný podvečer želám!“ zavolať gróf na Fiodora, ktorý stál na kraji námestia. „Vidím, že tento rok čučoriedky dozrievajú skoro!“

Prekvapený predavač nestihol odpovedať. Gróf rezko kráčal ďalej, navoskované fúzy sa mu trepotali nad ústami ako čajčie krídla. Prešiel cez Bránu vzkriesenia a zamieril na Divadelné námestie, kde sa vypínal hotel Metropol v celej svojej kráse. Keď prišiel k hlavnému vchodu, žmurkol na popoludňajšieho vrátnika Pavla a ukázal na dvoch vojakov, čo ho sprevádzali.

„Ďakujem vám, páni, že ste ma bezpečne priviedli domov. Odtiaľto sa zaobídem aj bez vašich služieb.“

Obaja vojaci boli urastení, no na grófa aj tak pozerali zdola. Meral totiž vyše meter deväťdesiat ako posledných desať generácií rostovovských mužov.

„Chodte dnu,“ vyhlásil surovec s rukou na pažbe. „Máme vás odviesť do izby.“

Vo vstupnej hale gróf mávol stoickému recepčnému Arkadijovi a láskavej Valentine, ktorá práve oprašovala sochu. Hoci ich takto zdravil najmenej sto ráz, obaja začudovane vytreštili oči, akoby prišiel na večeru bez nohavíc.

Gróf prešiel popri dievčine v žltom, ktorá čítala časopis vo svojom obľúbenom kresle, prudko zastal pred črepníkmi a oslovil svojich sprievodcov.

„Tak čo, páni? Pôjdeme pešo, alebo výtahom?“

Vojaci sa nerozhodne obzerali.

Ako majú zvládnuť na bojovom poli, keď nevedia odpovedať na jednoduchú otázku? uvažoval gróf.

„Pôjdeme pešo,“ vyhlásil a bral schody po dvoch – starý zvyk z akadémie.

Na treťom poschodí vykročil po červenom koberci k svojmu apartmánu so spálňou, kúpeľňou, jedálňou a veľkolepým salónom s dvaapoltmetrovými oknami s výhľadom na lipy na Divadelnom námestí. Tu ho však čakalo grobianstvo najhrubšieho zrna. Dvere apartmánu boli otvorené dokorán a stál v nich kapitán stráži s hotelovými nosičmi Pašom a Peťom. Mladíci zahanbene pozreli na grófa. Očividne dostali príkaz, ktorý sa im z duše protivil. Gróf sa obrátil na strážnika.

„Čo to má znamenať, kapitán?“

Zdalo sa, že dôstojníka otázka prekvapila, no odpovedal celkom vyrovnane.

„Prišiel som vás odvieŕ do izby.“

„Toto je moja izba.“

Kapitán sa takmer nebadane usmial a odvetil: „Už nie.“

Vojaci zaviedli grófa k nenápadným dverám v srdci hotela, za ktorými sa skrývali schody pre služobníctvo. Slabo osvetlené schodisko sa po každých piatich schodoch prudko stáčalo, akoby viedlo do zvonice. O tri ramená schodov natrafili na úzku chodbu s kúpeľňou a šiestimi spálňami pripomínajúcimi kláštorné cely. V podkroví kedysi bývali komorníci a komorné hotelových hostí, no časy sa zmenili a nepoužívané kutice teraz slúžili ako skladiská dreva, polámaného nábytku a iných harabúrd.

Prvú izbu však ešte v ten deň vypratali a nechali v nej len kovovú posteľ, trojnohý sekretár a desať rokov prachu. V rohu pri dverách stála úzka skriňa veľkosti telefónnej búdky, ktorú priniesli dodatočne. Strop sa zvažoval nadol, takže gróf sa mohol na opačnom konci izby vystrieť iba vo vikieri s okienkom veľkým ako šachovnica.

Strážnici sa povýšenecky prizerali, kým mu kapitán vysvetľoval, že

zavolať nosičov, aby mu pomohli presťahovať všetky veci, čo si chce vziať do novej izby.

„A zvyšok?“

„Zvyšok pripadne ľudu.“

Takže o to im ide, pomyslel si gróf.

„Dobre teda.“

Zbehol dolu po schodoch a strážne utekali za ním, pričom narážali puškami do stien. Na druhom poschodí zamieril k svojmu bývalému apartmánu, kde čakali dvaja nešťastní nosiči.

„To nič, priatelia,“ utešoval ich gróf a začal ukazovať: „Toto. Tamto. Aj hento. A všetky knihy.“

Vybral si dve kreslá s vysokými operadlami, orientálny čajový stolík starej mamy a svoju obľúbenú súpravu porcelánových tanierov. Pridal aj dve slonovinové stolné lampy a portrét svojej sestry Heleny, ktorý namaľoval Serov počas krátkeho pobytu v Záhálke v roku 1908. Nezaбудol ani na kožený kufrík, čo mu v Londýne ušila na mieru firma Asprey – priateľ Miška ho veľmi príhodne nazval Ambasádor.

Našťastie mu ktosi priniesol cestovný kufor, tak doň naukladal oblečenie a osobné veci, zatiaľ čo sa nosiči mocovali s nábytkom. Prihodil aj dve fľašky brandy, po ktorých pokukovali strážnici. Keď sa nosiči vrátili, ukázal na stôl.

Mládenci si už ufúľali žiarivo modré uniformy, no bez slova poslúchli.

„Váži aspoň tonu,“ nezdržal sa jeden.

„Kráľovou pevnosťou je hrad, džentlmenovou zase stôl,“ poznamenal gróf.

Len čo nosiči vyteperili stôl na chodbu, rostovovské stojacie hodiny poslušne odbili osem. Kapitán dávno odišiel a z vojakov vyprchala predchádzajúca bojovnosť. Znudene sa opierali o stenu a popol z cigariet im padal na parkety, zatiaľ čo do salóna prúdilo jasné svetlo moskovského letného slnovratu.

Gróf smutno podišiel k oknám v severozápadnom kúte salóna. Koľko hodín pri nich strávil? Koľkokrát v župane popíjal kávu a sledoval nových hostí, ako po celonočnej jazde vlakom z Petrohradu unavene vystupujú z taxíkov? Koľkokrát v zime sledoval, ako snehové vločky padajú na osamelú zavalitú siluetu, čo sa mihla pod lampou? Práve v tej chvíli sa na severnom konci námestia zjavil dôstojník Červenej armády a vybehol po schodoch do divadla, hoci už zmeškal prvú polhodinu predstavenia.